

Vänsterpartiets förslag till Mål och budget 2020 med flerårsplan 2021–2023

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige fastställer kommunstyrelsens förslag till Mål och budget 2020 med flerårsplan 2021–2023 med följande ändringar:

1) Kommunfullmäktige fastställer skattesatsen för 2020 till 20 kronor och 42 öre.

2) Drifframarna för nämnderna fastställs enligt följande (tkr):

		<i>diff. mot KS</i>
a) Kommunstyrelsen	-333 700	(-1 800)
b) KS/KF förfogande	-66 900	(6 900)
c) Samhällsbyggnadsnämnden	-157 100	(10 000)
d) Exploateringsverksamheten	13 500	(13 500)
e) Tekniska nämnden	-600	(0)
f) Miljö- o hälsoskyddsnämnden	-18 700	(-500)
g) Kultur- o fritidsnämnden	-263 750	(-6 250)
h) Arbetsmarknads- o vuxenutb.nämnd.	-271 000	(-2 000)
i) Utbildningsnämnden	-2 659 000	(-31 500)
j) Socialnämnden	-668 500	(-21 600)
k) Vård- och omsorgsnämnden	-1 170 285	(-17 500)
l) Revision	-4 671	(-45)
<i>S:a netto¹</i>	<i>-5 300 706</i>	<i>(-50 795)</i>
m) Skatteintäkter, utjämning m.m.	5 630 100	(51 000)
n) Finansiella poster, netto	-14 800	(0)
o) Balanskravsresultat	56 005	(205)

3) Verksamhetens drifframmar i plan 2021–2023 justeras i enlighet med förändringarna i punkt 2 ovan.

4) Besluts punkterna under Uppdrag ändras enligt följande:

”8:1) I nämndernas budgetramar ingår årligen under perioden 2020–2023 krav på effektiviseringsåtgärder motsvarande ~~enligt~~ *högst 2* procent av budgetomslutningen samt krav på effektiviseringar inom central administration. Nämnderna får i uppdrag att ta fram och genomföra effektiviseringsåtgärder så att given budgetram hålls. Nämndernas förslag till åtgärder ska utgå från kommunfullmäktiges förutsättningar för nämndernas effektiviseringsuppdrag *och får inte motverka kommunfullmäktiges mål. Åtgärder av principiell betydelse och/eller betydande omfattning ska underställas kommunfullmäktige för beslut.* Nämnderna redovisar i samband med yttrande till Mål och budget 2021 med flerårsplan 2022–2024 de effektiviseringsåtgärder som på kort eller lång sikt ~~har eller~~ planeras beslutas av nämnd *eller föreslås beslutas av kommunfullmäktige.*”

”8:2) Kommunstyrelsen får i uppdrag att utveckla kommunens målstyrning ~~och i arbetet beakta majoritetens politiska plattform.~~ Ett förslag ska vara klart senast

¹ Exklusive avskrivningar och interna och gemensamma poster.

mars 2020 för att kunna beslutas i april av kommunfullmäktige i ”Förutsättningar till för nämndernas yttrande till Mål och budget 2021 med flerårsplan 2022–2024”. Förslaget skall utgå från ambitionen att utveckla en mer tillitsstyrd verksamhet där respekt för våra anställdas profession ersätter onödig detaljstyrning och överdrivna rapporteringskrav.

”8:6) Samtliga nämnder får i uppdrag att gå igenom sina verksamheter och ~~pröva om undersöka om det i civilsamhället istället kan vara utförare finns intresse för och önskemål om att vara utförare av verksamhet som ersätter eller kompletterar den kommunala samt att i de fall det är möjligt och lämpligt ingå avtal om Idéburet-offentligt partnerskap (IOP) eller andra former av samverkansavtal. En första redovisning av vilka IOP:er och samverkansavtal som nämnderna har tecknat eller har för avsikt att teckna ska göras till kommunstyrelsens budgetberedning kommunstyrelsen den 15 i maj. Ytterligare en redovisning ska göras kommunstyrelsens budgetberedning kommunstyrelsen den 15 i september.”~~

”8:7) Tekniska nämnden får tillsammans med berörda nämnder i uppdrag att ta fram ett styrdokument som reglerar hur lokaler ska byggas med avseende på klimatpåverkan, tillgänglighet, verksamhetsanpassning etc och att samtidigt som det byggs så kostnadseffektivt som möjligt.”

”8:9) Socialnämnden får i uppdrag att kartlägga hedersrelaterat våld och förtryck i Botkyrka. Socialnämnden har vid behov rätt att involvera andra berörda nämnder i arbetet. *Möjligheterna till samverkan med andra kommuner och/eller regionen om kartläggningen ska prövas. Kartläggningen redovisas i särskild handling till kommunstyrelsens budgetberedning kommunstyrelsen senast den 7 i september 2020. Kostnader för eventuell extern utförare av kartläggningen belastar anslaget till KF/KS förfogande.*

8:10) Kommunstyrelsen får tillsammans med socialnämnden i uppdrag att utreda och föreslå en organisation för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck i Botkyrka. Organisationen ska främja samverkan inom kommunen och med andra aktörer. Kommunstyrelsen har vid behov rätt att involvera andra berörda nämnder i arbetet. Uppdraget redovisas i särskild handling till kommunstyrelsens budgetberedning kommunstyrelsen senast den 15 maj 2020.

5) Följande uppdrag utöver dem i kommunstyrelsens förslag ges:

- a) Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med utbildningsnämnden utreda hur karensavdraget vid sjukdom kan avskaffas för personal i förskolan.
- b) Kultur- och fritidsnämnden får i uppdrag att under 2020 utreda hur en permanent KomTek-verksamhet i förvaltningens regi kan återupptas.
- c) Kultur- och fritidsnämnden får i uppdrag att utreda införandet av ett hyresfritt nyttjande för barn- och ungdomsverksamhet i de kommunala anläggningarna som hyrs via kultur- och fritidsförvaltningen.
- d) Miljö- och hälsoskyddsnämnden får i uppdrag att inom ramen för den övergripande klimatstrategin ta fram en särskild strategi för att så fort som möjligt avsevärt minska kommunens energikonsumtion genom åtgärder inom uppvärmning, transporter, belysning m.m. Även hållbar och klimatneutral energiproduktion i egen regi bör prövas.
- e) Vård- och omsorgsnämnden uppdras att avbryta förberedelserna för upphandling av privata utförare i hemtjänsten.

6) Besluts punkt 10 (kommunstyrelsen delegerar beslutanderätt angående fördelning av särskild lönesatsning till utskottet för Botkyrka som organisation) stryks.

7) Texten under medborgarprocessen Möjliggöra Botkyrkabornas medskapande av samhället, sidan 6, ändras enligt följande (motivering nedan under rubriken Målområdestexter):

”Politisk inriktning

Kommunen är Botkyrkabornas verktyg för att ta ett gemensamt ansvar för gemensamma angelägenheter i lokalsamhället. Därför är demokratin grunden för all kommunal verksamhet.

Engagerade, informerade och aktiva kommuninvånare, med lika rättigheter och möjligheter att bidra till samhällsbygget, är en förutsättning för en långsiktigt hållbar utveckling.

Men skillnaderna i inflytande och levnadsvillkor är stora och diskriminering inskränker människors rättigheter. Det begränsar demokratin. Därför är det ett centralt kommunalt uppdrag att verka för jämlikhet, jämställdhet mellan kvinnor och män och lika rättigheter och möjligheter för alla. Den representativa demokratin lägger ytterst den politiska makten i folkets händer.

Genom politiskt engagemang och deltagande i valen tar Botkyrkaborna ansvar för sitt samhälle och för demokratin. Därför är ett högt valdeltagande dels ett värde i sig självt, dels ett mått på förtroendet för kommunen och demokratis förankring. *Men* den representativa demokratin kräver också god insyn i de politiska processerna *och många olika arenor för dialog och påverkan på samhällsutvecklingen.*

Kommunen ska bidra till att alla Botkyrkabor får verkliga möjligheter att vara medskapare av sitt samhälle. Botkyrkabornas möte med de kommunala verksamheterna har också stor betydelse för deras upplevelse av delaktighet och vilja att vara medskapare av sitt lokalsamhälle. Kultur, föreningsliv, folkbildning och ett offentligt samtal *i nya och gamla media* håller demokratin levande och bygger människors förtroende för varandra.”

Ett Botkyrka för alla!

(Ur Vänsterpartiet Botkyrkas kommunalpolitiska program 2018–22)

Botkyrka är en ung och kaxig kommun med ett starkt självförtroende. Bilden av Botkyrka som en hopplös problemkommun är falsk, det har vi som bor här alltid vetat. Nu är det allt vanligare att också omvärlden förknippar Botkyrka med utveckling, kreativitet och positiv förändring. Kommundevisen ”långt ifrån lagom” är faktiskt ovanligt träffande! Men Botkyrkas självförtroende bygger inte på förmögenheter och privilegier. Skaparkraften och målmedvetenheten växer inte sällan ur erfarenheter av fattigdom, förtryck och diskriminering – i vårt land eller i andra länder. Det gör dem bara starkare.

Botkyrka är en kommun som växer och utvecklas. Allt fler ser en framtid i Botkyrka för sig och sina barn. Vi vill att ännu fler får den möjligheten genom att satsa på bostäder, förskolor, skolor, kultur och äldreomsorg och allt annat som behövs i ett väl fungerande samhälle för alla. Men klassklyftorna finns även i Botkyrka. De måste bekämpas och minskas genom en tydlig vänsterpolitik för rättvisa och jämlikhet. Vi ska bygga ett Botkyrka för alla!

Framtidens arbetsmarknad finns i Botkyrka – en stor andel invånare med internationella erfarenheter och stora språkkunskaper är en ovärderlig tillgång för

näringslivet i en globaliserad ekonomi. De företag som först inser det har ett enormt försprång. Men det krävs också en ambitiös kommunal arbetsmarknads- och utbildningspolitik som skapar nya vägar till arbete och studier för fler.

Med rätta ses Botkyrka som en föregångare på kulturens och upplevelsernas arena. Här förverkligas drömmar. Detta skulle inte vara möjligt utan Botkyrkas föreningar och eldsjälar. De ska få fortsatt goda möjligheter att verka. Demokratin måste ständigt utvecklas om den inte ska dö bort. Vi vill göra det lättare för Botkyrkas kvinnor och män, flickor och pojkar att vara med och påverka sin vardag och samhällsutvecklingen. Demokrati är mer än möjligheten att gå och rösta vart fjärde år.

Demokrati och jämlikhet är tätt sammanvävda. Både klass och kön avgör i stor utsträckning i vilken mån vi inte bara har rätt, utan också en reell möjlighet, att delta i den demokratiska processen. Därför är arbetet för jämställdhet och jämlikhet, mot diskriminering och orättvis fördelning, en del av demokratin.

Hållbar utveckling kräver vänsterpolitik

Den övergripande politiska uppgiften är att säkra en långsiktigt hållbar samhällsutveckling – socialt, miljömässigt och ekonomiskt. Det vi gör i dag får inte undergräva möjligheterna att klara av morgondagens problem. Redan nu måste vi skapa förutsättningar för ett gott samhälle för kommande generationer. Social hållbarhet förutsätter att vi minskar klass- och könsklyftorna i samhället.

Jämlikhet och jämställdhet är kanske de viktigaste faktorerna bakom människors välbefinnande och samhällets förmåga till utveckling. I samhällen med stora och växande klyftor hämmas utvecklingen, folkhälsan försämras, sociala konflikter och orättvisor sliter sönder samhället och demokratin urholkas. Ett sådant samhälle har svårare att klara framtidens utmaningar.

Den miljömässiga hållbarheten handlar i dag till stor del om klimatet. Vi måste snabbt ställa om vårt sätt att producera och konsumera så att vi får ner utsläppen av växthusgaser och minimerar de framtida klimatförändringarna. Därför är det viktigt att vi driver på för nya kollektivtrafiklösningar och planerar för en helt koldioxidfri kommun. Men det finns även andra aspekter av den miljömässiga hållbarheten – vi måste slå vakt om den biologiska mångfalden och kraftigt minska utsläppen av gifter och gödningsämnen i miljön. Allt detta kräver mer av demokratisk samhällsplanering och styrning av ekonomin. Den liberala marknadsmodellen är oförmögen att hantera vår tids miljöhot.

Den ekonomiska hållbarheten kan på kort sikt och i det lokala perspektivet innebära att vi har en stabil kommunal ekonomi där inkomster och utgifter är under kontroll och där vi tar hand om våra gemensamma tillgångar genom underhåll och förebyggande insatser.

I ett större perspektiv handlar det om hur vi skapar förutsättningar för en hållbar ekonomisk utveckling som kommer alla till del och om hur vi finansierar den gemensamma välfärden. Den välfärd vi vill ha måste alltid betalas. Frågan är bara hur. Vänsterpartiet vill ha en välfärd man kan lita på, utan privata vinster, med en skola som utjämnar klasskillnader, en värdig äldreomsorg och en sjukvård som är av högsta kvalitet och lika för alla.

I ett samhälle byggt på omtanke tar vi hand om varandra. Det är både mer rättvist och hållbart. Vi kan konstatera att när det gäller långsiktigt hållbar sam-

hällsutveckling så är det vänsterpolitik som är lösningen, medan högerpolitiken är en del av problemet.

Utlys klimatnödläge nu!

Runt om i världen utlyser kommuner, regioner och organisationer klimatnödläge. Vänsterpartiet vill att även Botkyrka sällar sig till denna växande skara. Det skulle signalera insikt om hur allvarlig och brådskande situationen är, men de vackra orden måste åtföljas av en resolut handlingsplan. Sammantaget skulle en utlysning av nödläge, en åtgärdsplan och en informationskampanj hjälpa till att skapa uppslutning bakom en mer offensiv klimatpolitik. Vi behöver ha med klimatperspektivet i alla beslut vi fattar, men det är också viktigt att vi granskar hela vår verksamhet utifrån ett klimatperspektiv, även då det gäller redan fattade beslut som kan behöva omprövas.

Men klimatförändringen är inte vår enda ödesfråga. Vi befinner oss just nu mitt i den sjätte massutrotningen av arter. Vi riskerar en global ekosystemkollaps, vilket innebär ett lika stort hot mot vår existens som den globala uppvärmningen. Det är därför viktigare än någonsin att vi ser helheten och tar hänsyn till de långsiktiga konsekvenserna av allt vi gör i kommunen, och även hur det vi gör här hemma påverkar naturen, människorna och klimatet på andra platser. Vi behöver skydda den orörda natur som finns kvar och hantera vår jordbruksmark med stor varsamhet. Vi behöver förhålla oss till regionala, nationella och globala mål och överenskommelser, i vetskap om att dessa i allmänhet är för blygsamma för att kunna rädda klimatet och den biologiska mångfalden. För att ha en chans att uppnå ens dessa alltför blygsamma mål måste vår egen ambitionsnivå vara betydligt högre.

Regeringen sviker kommunerna²

Regeringens budgetproposition för 2020 svarar dåligt mot de utmaningar och strukturproblem den svenska ekonomin lider av. I flera fall t.o.m. förvärrar regeringen problemen. Detta gäller inte minst ifråga om de växande ekonomiska klyftorna i samhället. I finansplanen redogör regeringen för fördelningseffekterna av de förslag som direkt påverkar de disponibla inkomsterna. En tredjedel av de medel regeringen satsar går till män i den översta inkomstgruppen (topp 10 procent). Personerna i den översta inkomstgruppen ökar sina inkomster 2–3 gånger så mycket jämfört med övriga inkomstgrupper till följd av regeringens reformer. Den skeva fördelningsprofilen beror dels på att regeringen avskaffar den s.k. värnskatten, vilket innebär att regeringen avsätter drygt 6 miljarder kronor till sänkt skatt för personer som tjänar över 703 000 kronor per år, dels på att regeringen låter bli att stärka upp socialförsäkringarna. Regeringens politik kommer att leda till ökad ojämlikhet.

Regeringen väljer dessvärre också att inte prioritera satsningar på välfärden. Runt om i Sverige kommer larmrapporter om stora nedskärningar inom skolan, barnpsykiatrin, äldreomsorgen och sjukvården. Detta syns också i budgetpropositionens siffror, där den kommunala konsumtionen för 2019 inte ens växer i takt med den demografiska utvecklingen.³ För 2020 och framåt ser det än värre ut. Då beräknas den kommunala konsumtionen till och med sjunka, trots att de demografiska behoven talar för att konsumtionen borde öka med drygt 1 procent per, se figuren nedan. Detta kan jämföras med den historiska utvecklingen.

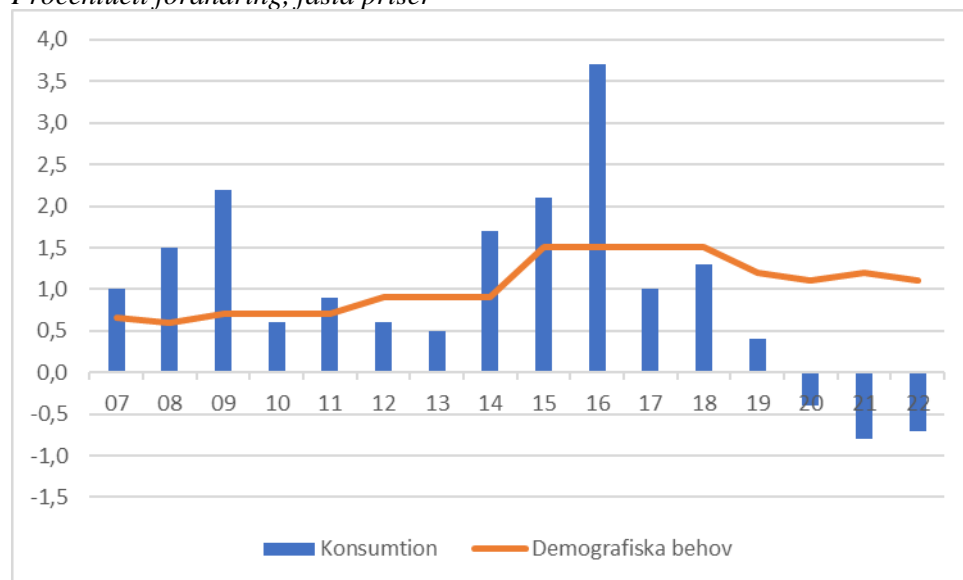
² Detta avsnitt i budgettyrskandet bygger på Vänsterpartiets budgetmotion 2019/20:2915 *En plan för jämlikhet och grön omställning*.

³ Med kommunal konsumtion avses här konsumtionen i hela kommunsektorn (kommuner + regioner).

1980–2005 växte den kommunala konsumtionen i genomsnitt 1 procent mer per år än vad de demografiskt betingade utgifterna ökade. Som framgår av figuren nedan skiljer sig den prognosticerade utvecklingen fram till 2022 dramatiskt från utvecklingen under de senaste decennierna. Om prognoserna blir verklighet kommer detta medföra mycket stora nedskärningar i välfärden.

Kommunal konsumtion och demografiska behov

Procentuell förändring, fasta priser

Källa: Kommunal konsumtion: BP20 och KI. Demografi: SKL och RUT 2019:1128

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har visat på ett resursgap på 35 miljarder kronor fram till 2022 och Konjunkturinstitutets bedömning av resursgapet är än större. I detta läge väljer regeringen att endast skjuta till 5 miljarder kronor till kommunsektorn för 2020. Regeringen har förvisso tidigare aviserat att statsbidragen till kommunsektorn ska öka med ytterligare 10 miljarder kronor under mandatperioden. Men mot bakgrund av regeringens egna siffror och SKL:s och Konjunkturinstitutets bedömningar går det att slå fast att detta inte kommer att räcka.

Det är slående hur passiv regeringen är när nu konjunkturen viker nedåt. I det här konjunkturläget borde det vara självklart för regeringen att sjsätta större investeringar i infrastruktur, bostäder och klimatomställning. Att skjuta till tillräckligt med pengar för att förhindra uppsägningar i kommunsektorn och för att klara personalförsörjningen i välfärden är en enkel men effektiv åtgärd för att motverka konjunkturedgången.

Framöver står kommunsektorn inför mycket stora utmaningar. Det handlar främst om den sedan några år förändrade demografiska utvecklingen. Andelen äldre ökar samtidigt som det kommer att ske en stor ökning av antalet elever i grundskolan. För att få perspektiv på de kommande behoven kan vi studera hur de demografiskt betingade utgifterna ökat historiskt. Mellan 1980 och 2005 ökade dessa med i genomsnitt ca 0,5 procent per år. Under 2000-talet fram till 2016 ökade de med ca 0,7 procent i genomsnitt. Prognosen för 2019–2022 är att de kommer att öka med ca 1,1–1,2 procent per år.⁴ Även på inkomstsidan väntas en ofördelaktig utveckling de närmaste åren, vilket gör kommunsektorns situation än mer prekär. För 2020 och 2021 beräknas det reala skatteunderlaget

⁴ RUT, Dnr 2019:1128.

att växa med endast 0,3 procent per år, vilket kan jämföras med en ökningstakt på 1–1,2 procent 2017–2019. Som tidigare nämnts leder detta till att SKL gör bedömningen att det saknas resurser i kommunsektorn på motsvarande 35 miljarder kronor fram till 2022 för att klara de kostnadsökningar som följer av den demografiska utvecklingen.⁵ I budgetpropositionen tillförs kommunsektorn 5 miljarder kronor för 2020 och regeringen har aviserat ytterligare höjningar på 10 miljarder kronor under mandatperioden. Det saknas med andra ord minst 20 miljarder kronor för att kommunerna ska kunna klara av de kostnadsökningar som följer av den demografiska utvecklingen. Vänsterpartiet föreslår därför att de generella statsbidragen till kommunsektorn ökar med 20 miljarder kronor fram till 2022. Därutöver föreslår Vänsterpartiet en rad riktade satsningar för att kunna stärka välfärden.

- För att underlätta personalförsörjningen inom välfärden olika bristyrken föreslår Vänsterpartiet innebär en ny utbildningsform där studenterna får anställning med lön, samtidigt som de studerar. Fram till 2022 avsätter Vänsterpartiet 5 miljarder kronor för denna satsning.
- Vänsterpartiet avsätter 3,5 miljarder kronor per år för ett särskilt äldreomsorgspaket som innehåller pengar för personaltätthet och fortbildning, samt resurser till äldreboenden och avgiftsfria trygghetslarm.

Vänsterpartiet anslår 1,5 miljarder kronor per år för att stärka upp såväl den öppna som slutna vården samt för att stärka upp barn- och ungdomspsykiatrin.

- Flera kommuner bygger just nu förskolor för barngrupper på 18 barn eller mer. Detta trots att det finns en rekommendation på att barngrupperna inte ska vara större än 15 barn. För att motverka denna utveckling tillför Vänsterpartiet 2 miljarder kronor per år i en särskild personalsatsning.
- För att stärka sjukvården avsätter Vänsterpartiet 2 miljarder kronor per år till fler anställda, kompetensutveckling och förbättrade arbetsvillkor och 1 miljard kronor för att stärka sjukvården i glesbefolkade regioner.
- Sammantaget tillför Vänsterpartiet kommunsektorn ca 20 miljarder kronor nästa år och 30 respektive 42 miljarder kronor under 2021 och 2022.

Vänsterpartiets budgetsatsningar på kommunsektorn

Avvikelse mot regeringen, miljoner kronor

	2020	2021	2022
Generella statsbidrag	5 000	10 000	20 000
Utbildningssatsning/personalförsörjning	1 000	3 000	5 000
Äldreomsorgspaket	3 500	3 500	3 500
Minskade barngrupper i förskola och fritidshem	2 000	2 000	2 000
Arbetsmiljö/villkor inom sjukvården	2 000	2 000	2 000
Sjukvård i glesbygd	1 000	1 000	1 000
Psykiatrin	1 500	1 500	1 500
Riktade hälsoundersökningar	100	100	100
Nej till prestationsbundna insatser	-2 900	-3 000	-3 000
Nytt högkostnadsskydd tandvård	2 250	4 500	4 500
Avgiftsfria läkemedel till personer + 80 år	960	1 000	1 050
Satsning på socioekonomiskt utsatta områden		250	500
Avgiftsfri simundervisning sexåringar	200	200	200
Sommarlovsaktiviteter	200	200	200
Skolmatslyft	300	500	500

⁵ SKL, Ekonomirapporten, maj 2019.

Billigare och stärkt regional kollektivtrafik	2 500	3 000	3 000
Kommunal cykelpott	300	300	300
Summa	19 910	30 050	42 350

Ovanstående kommunsatsningar i Vänsterpartiets budget skulle ha gett Botkyrka 100–150 miljoner kr 2020 och ytterligare 50–100 miljoner kr 2021.

Effektiviseringar eller ”effektiviseringar”?

Budgetförslaget ålägger nämnderna ett effektiviseringsbeting på 2% per år under planperioden 2020–2023. Sammanlagt ska nästan en halv miljard kronor bort. Under hösten rapporterade nämnderna vilka effektiviseringsåtgärder man avsåg att genomföra kommande år. Dessa är dock inte redovisade i Mål och budget-dokumentet, varför det är omöjligt för fullmäktige att till fullo bedöma konsekvenserna av budgeten.

En genomgång av nämndernas förslag visar att man haft ännu svårare än förra året att hitta ytterligare effektiviseringar. Ett hastigt överslag ger vid handen att det är betydligt mindre än hälften av de aviserade kostnadsminskningarna som är verkliga effektiviseringar, dvs samma kvalitet eller volym till lägre kostnad alternativt högre kvalitet/högre kvalitet eller större volym till samma kostnad. Resten är rena nedskärningar, kostnader som av olika skäl försvinner, vagt specificerade ”övriga effektiviseringar” eller bara fromma förhoppningar om ”effektiviserade arbetsprocesser” inom ramen för volymuppräknningen.

Dessutom finns det skäl att befara att kostnadsminskningarna innebär kvalitets- och ambitionssänkningar som leder till ökade kostnader i framtiden och/eller i andra delar av samhället. Ett exempel är att även begränsade kostnadsminskningar inom det förebyggande sociala arbetet leder till att fler hamnar i missbruk och kriminalitet vilket, förutom det mänskliga lidandet, innebär mångdubbelt högre kostnader för samhället i stort.

Skattesats för 2020

I majoritetens förslag till mål och budget föreslås oförändrad skattesats, 20 kronor och 15 öre.

Botkyrka har haft oförändrad skattesats under många år, trots en periodvis ansträngd ekonomi och växande behov. Vänsterpartiet har alltid så långt som möjligt velat undvika kommunala skattehöjningar eftersom de slår hårdast mot dem som har låga inkomster och små marginaler. Å andra sidan slår nedskärningar och försämringar av den kommunala välfärden hårdast mot samma grupper, varför en skattehöjning aldrig kan uteslutas på förhand. En avvägning i ljuset av behoven måste alltid göras.

Den s.k. skattekvoten, dvs förhållandet mellan det totala skatteuttaget i samhället och den samlade ekonomin, har under en följd av år minskat och var 2018 43,8%, 6,6 procentenheter lägre än dess högsta läge 1990. Samtidigt innebär en förändrad befolkningssammansättning att välfärdens kostnader ökar. Denna ekvation går inte ihop utan att skattekvoten tillåts öka igen. Den fördelningspolitiskt bästa lösningen vore att staten ökar sitt skatteuttag, i första hand på bolagsvinster, höga inkomster och stora förmögenheter, och i gengäld ökar de generella statsbidragen till kommunerna. Detta är tyvärr en politik som Vänsterpartiet hittills varit ensam om. Därför kommer nu allt fler kommuner att tvingas höja sin kommunalskatt under de kommande åren.

Precis som förra året kan vi konstatera att en oförändrad skattesats inte ger något utrymme för angelägna satsningar, utan tvärtom medför ett antal allvarliga nedskärningar, ”besparingar” som dessutom i stor utsträckning genererar ökade kostnader på längre sikt.

I denna situation är det omöjligt att hålla fast vid en oförändrad skattesats. Vänsterpartiet föreslår att kommunfullmäktige fastställer skattesatsen för 2020 till 20 kronor och 42 öre, dvs. en höjning med 27 öre. Det ger en ökning av skatteintäkterna med ca 51 000 tkr.

Målområdestexter

I samband med beslutet i april om preliminära budgetramar hade den politiska majoriteten gjort ändringar i målområdestexterna, men tydliggjorde inte vilka ändringarna var och motiverade dem inte heller. Vid en genomgång framkommer det att de flesta ändringarna är av språklig och redaktionell karaktär. Om de är till det bättre kan i några fall diskuteras, men vi föreslår inga ändringar av dessa. Däremot är ändringarna i Medborgarpressen ”Möjliggöra Botkyrkabornas medskapande av samhället” av mer substantiell och politisk karaktär. Den tidigare formuleringen

”Kommunen är Botkyrkabornas verktyg för att ta ett gemensamt ansvar för gemensamma angelägenheter i lokalsamhället. Därför är demokratin grunden för all kommunal verksamhet”

har ersatts av det platta och vaga

”All kommunal verksamhet ska utgå från Botkyrkaborna”.

Formuleringen

”Därför är det ett centralt kommunalt uppdrag att verka för jämlikhet, jämställdhet mellan kvinnor och män och lika rättigheter och möjligheter för alla. Den representativa demokratin lägger ytterst den politiska makten i folkets händer”

har fått ge plats för

”Därför är det centralt för Botkyrka kommun att utveckla demokratiarbetet, genom bland annat en Botkyrkadialog och fler mötesplatser att påverka Botkyrkas samhällsutveckling.

Vänsterpartiet föreslår att den ursprungliga målområdestexten återtas.

Ändringar i driframar

Kommunstyrelsen

I december 2015 fick Försvarmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i uppdrag av regeringen att återuppta totalförsvarsplaneringen. Den planeringen har lett till nya prioriteringar och en del helt nya uppgifter för kommunerna inom ramen för civilt försvar. Vänsterpartiet föreslår att kommunstyrelsens äskande angående detta arbete tillgodoses och att ytterligare en tjänst som säkerhets- och trygghetssamordnare kopplat till civilt försvar inrättas.

Botkyrka har sedan tidigare tre stadsdelar på den listan som utgör polisens särskilt prioriterade områden. I år utökades listan med ytterligare en plats i kommunen. För att kunna möta polisens förstärkning (om än i en begränsad del) och för att kunna möta ökade krav på samverkan utökas enheten för säkerhets- och trygghet med en säkerhets- och trygghetssamordnare.

Kommunstyrelsens ram tillförs sammanlagt 1,8 mkr.

Medel till kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens förfogande

Av anslaget till KS/KF:s förfogande på 51 400 tkr är 43 600 tkr öronmärkta för vissa osäkra utgifter som ska avropas av berörd nämnd. Här finns även medel för fri wifi på allmän plats, 0,9 mkr, och för en särskild lönesatsning, 4 mkr (2 mkr mindre än 2019).

Fri wifi på allmän plats är en god idé, men i det rådande budgetläget föreslår vi att denna service avvecklas under 2020. I centrumanläggningarna finns i flera fall fri wifi som tillhandahålls av kommersiella aktörer och kommunens wifi har inte alltid fungerat optimalt.

Bland de öronmärkta medlen kan särskilt noteras 10 mkr ”för att finansiera eventuellt ökade kostnader för vård- och omsorgsnämnden vid införandet av valmöjlighet inom hemtjänsten”. Kommunen ska alltså inte bara erbjuda privata företag att ta ut skattefinansierade vinster ur hemtjänstverksamheten utan också öka sina egna kostnader för denna ”valfrihet” med 10 mkr! Vänsterpartiet röstade nej till denna kostnadsdrivande privatisering och kräver att den avbryts, varför aktuellt anslag minskas med 10 mkr.

Vänsterpartiet anser vidare att reserverade medel för särskild lönesatsning inte bör sänkas, utan tvärtom höjas till 8 mkr. Dessa medel har tidigare framförallt använts för att justera lönerna för de befattningar där det finns svårigheter att rekryteras, medan de som har de lägsta lönerna ofta inte fått del av någon lönesatsning. Därför reserveras hälften av lönesatsningen, 4 mkr, för en låglönesatsning. Budgetposten tillförs 4 mkr.

Samhällsbyggnadsnämnden

I förslaget till mål och budget ökas nämndens driftram med 14,1 miljoner kronor. Utöver justeringar för volymförändringar och löne- och prisuppräknningar tillförs 10 miljoner för detaljplanearbete, huvudsakligen relaterat till utveckling av handels- och företagsområdet Södra Porten. Vänsterpartiet har motionerat om att kommunen behöver utlysa klimatnödläge, vilket bland annat innebär att vi behöver granska pågående och planerade projekt och vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att allt arbete är kompatibelt med 1,5-gradersmålet, även om det kräver omprövning av tidigare fattade beslut. Vi vill därför pausa arbetet med Södra Porten tills att en granskning av projektets miljö- och klimatkonsekvenser har gjorts. Därför väljer vi att omfördela 10 miljoner från samhällsbyggnadsnämndens föreslagna driftram för 2020.

Exploateringsverksamheten

I årets budget har den politiska majoriteten valt att lägga de förväntade exploateringsvinsterna helt utanför resultaträkningen. Det innebär att alla sådana intäkter kommer att tillföras resultatet i bokslutet och minska lånebehovet. 2018 budgeterades 51 mkr och för i år 47,6 mkr. Därmed skapades motsvarande budgetutrymme för verksamheten. Utfallet 2017 blev 51 mkr, 32,8 mkr 2018 och för 2019 är prognosen knappt 30 mkr. Vänsterpartiet inser att det är riskabelt att göra verksamhetsbudgeten allt för beroende av föränderliga och svårbedömda exploateringsintäkter, likaså att det behövs ett resultat för finansiering av kommande investeringar⁶, men att helt avstå från dessa intäkter i budgetens resultaträkning innebär en onödigt begränsning av verksamhetsutrymmet. Vänsterpartiet föreslår en försiktig intäktsbudgetering på 13,5 mkr.

⁶ Vänsterpartiets budgetyrkande innebär ett något högre resultat än majoritetens förslag.

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden har aviserat planer på att lägga ut städobjekt på externa utförare istället för att behålla dem i egen regi. Syftet är att spara pengar som en del av nämndens effektiviseringsåtgärder. Vänsterpartiet anser att det är en dålig åtgärd, främst för att kommunen får sämre kontroll över personalen arbetsvillkor, men även för att privatiseringar av den här typen sällan leder till så stora besparingar som ofta hävdas. Vänsterpartiet skjuter inte till några extra pengar med anledning av detta eftersom tekniska förvaltningens verksamhet är avgiftsfinansierad.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

En väsentlig del av den omställning som krävs för att klara klimatmålen – lokalt, nationellt och globalt – är en kraftigt sänkt energikonsumtion. Vänsterpartiet anser att kommunen inom ramen för den övergripande klimatstrategin ska ta fram en särskild strategi för att så fort som möjligt avsevärt minska kommunens energikonsumtion genom åtgärder inom uppvärmning, transporter, belysning m.m. Även hållbar och klimatneutral energiproduktion i egen regi bör prövas. Vi föreslår att miljö- och hälsoskyddsnämnden får detta i uppdrag.

I förslaget till mål och budget finns effektiviseringsåtgärder på 2% (395 tkr) utan preciserade summor för de olika åtgärder. Då vi befinner oss i ett klimatinödläge med enorma utmaningar för att ställa om till långsiktig hållbarhet har vi inte råd att reducera kapaciteten för den del av förvaltningen som har huvudansvar för detta arbete. För att säkerställa att förvaltningen har tillgång till de resurser som krävs och för att även ha kapacitet att ta fram vår föreslagna energistrategi tillför vi nämndens driftbudget 500 tkr jämfört med majoritetens förslag.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden har framhållit att det är angeläget att långsiktigt kvalitetssäkra de öppna fritidsverksamheterna genom förbättrad personalsituation, implementering av ett reviderat utvecklingsprogram, förlängda avtalsperioder (utredning), utökat öppethållande under sommaren och andra lov samt genom säkrandet av en långsiktig finansiering. Vänsterpartiet föreslår att kultur- och fritidsnämnden i detta syfte tillförs 5 000 tkr för att finansiera delar av en sådan satsning (förvaltningens äskande summerar till 7 500 tkr). Förvaltningen tillåts att prioritera fritt bland de åtgärder som räknas upp ovan.

Som en del av majoritetens effektiviseringsåtgärder föreslås bibliotekens medibudget begränsas. Biblioteken är viktiga för Botkyrkaborna och i medborgarundersökningen så är det den kommunala verksamhet som ofta skattas bland de högsta. Vänsterpartiet anser att det är av stor vikt att biblioteken har ett stort utbud och vill skjuta till 750 tkr för att ta bort den föreslagna nedskärningen.

Ytterligare en effektivisering som föreslås av majoriteten är att hålla inne delar av uppräkningsbidrag. Förvaltningen räknar med att kunna spara 751 tkr kronor på detta. Vänsterpartiet anser att föreningarna är så viktiga för kommunen att det är angeläget att mildra detta sparbetning för att göra förändringen mer hanterbar för föreningarna. Vänsterpartiet tillför 500 tkr kronor i detta syfte.

I förra årets budgethandlingar stod att ”ytterligare ett förslag är att utreda införandet av ett hyresfritt nyttjande för barn- och ungdomsverksamhet i de kom-

munala anläggningarna som hyrs via kultur- och fritidsförvaltningen”, men något sådan utredning föreslogs inte bland uppdragen till nämnderna. Vi föreslår återigen att ett sådant uppdrag ges.

Beslut om att den kommunala teknikskolan, Komtek, skulle läggas ner fattades förra året. Vänsterpartiet ansåg att det var en dålig åtgärd då Komtek var en viktig del av kulturskolan, som i sitt övriga utbud inte har någon liknande verksamhet att erbjuda teknikintresserade barn. Beslutet om nedläggning togs bland annat mot bakgrund av att de blivit uppsagda från sina lokaler, varför en utredning är nödvändig för att Komtek ska kunna återuppstå. Vänsterpartiet föreslår att kultur- och fritidsnämnden uppdras att under 2020 utreda hur och var en permanent KomTek-verksamhet i förvaltningens regi kan återupptas.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden

Nämndens driftram minskar när ansvar för näringslivsfrågor och social ekonomi flyttar till kommunstyrelsen. Vänsterpartiet välkomnar denna förändring, som förhoppningsvis innebär att arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens uppdrag återigen får ett tydligare fokus på att lyfta våra medborgare som står långt ifrån arbetsmarknaden genom insatser som leder till en värdig och meningsfull tillvaro, medan ansvaret för att skapa ett gott företagsklimat och försörja näringslivet med arbetskraft hanteras inom ett annat forum.

Bland nämndens effektiviseringsåtgärder finns ett förslag om att lägga ut delar av SFI på entreprenad. I Vänsterpartiet ställer vi oss kritiska till detta förslag, eftersom det är svårt att se hur det skulle kunna leda till faktiska besparingar. Om ersättningen skall täcka både verksamhet och den privata aktörens vinst är det nästan ofrånkomligt att kvaliteten blir eftersatt. Kommunen behöver dessutom bygga upp en organisation för att kontrollera och säkerställa att upphandlade aktörer levererar en tjänst som är likvärdig med kommunens egen verksamhet. I vårt budgetförslag finns därför ingen privatisering av SFI-verksamheten, och nämndens ram tillförs 2 mkr.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden är satt under hårt tryck av den sittande majoriteten, trots att stora och uppmärksammade problem kvarstår att hantera med avseende på Skolinspektionens kritik mot flera grundskolor i kommunen. De positiva effekterna av den välkomna satsningen på 25 mkr på fler vuxna i skolan riskerar att neutraliseras av att nämnden samtidigt förväntas spara 54,3 mkr. Dessutom ser nämnden ut att redan med befintlig budget (2019) göra ett underskott på omkring 35 mkr enligt delårsrapport 2.

Av utbildningsnämndens yttrande inför mål och budget framgår att förvaltningen har haft svårt att hitta effektiviseringar som inte riskerar att påverka skolpengen och därmed också kvaliteten på verksamheten. Förvaltningens förslag på effektiviseringar beskrivs i så svepande ordalag att det enligt Vänsterpartiets mening finns fog att oroa sig för om nämnden överhuvudtaget har kontroll över sin ekonomi. Exempelvis anges ”översyn av organisation av förvaltningens skolenheter” till en effektivisering på 42 mkr och ”översyn av befintliga regelverk/riktlinjer för mer ekonomisk hantering” ska spara 29,3 mkr. Hur förvaltningen har kommit fram till dessa summor, och vad de innebär för verksamheten, beskrivs knappt alls.

För nämndens politiker är det oerhört svårt att baserat på det underlag som givits bedöma om det finns en så stor potential att effektivisera verksamheten som

majoriteten påstår. Risken är stor att förvaltningen tvingas sänka sina ambitioner i ett läge där de tvärtom skulle behöva höjas.

Mot bakgrund av ovanstående skjuter Vänsterpartiet till 28,5 mkr för att mildra ett effektiviseringskrav som vi menar framstår som orealistiskt.

Majoriteten har beslutat att möjligheten till barnomsorg nattetid genom nattiska försvinna. Vänsterpartiet anser att det är ett misstag och att det istället borde satsas på att göra verksamheten känd för fler nattarbetande föräldrar. Norrtälje kommun gjorde i fjol en undersökning av behovet av barnomsorg på kvällar, nätter och helger. Cirka 200 föräldrar svarade att de hade sådana behov⁷. Det är osannolikt att behovet skulle vara mindre i Botkyrka. Nattarbete inom till exempel vård- och omsorg är en nödvändighet och då bör det vara en kommunal angelägenhet att erbjuda barnomsorg dessa tider.

Vänsterpartiet anser att de alternativa lösningar som presenterats, som nattillsyn i hemmet för den som har behov, knappast bör leda till någon besparing för kommunen förutsatt att majoriteten har ambitionen att faktiskt nå ut till alla nattarbetande föräldrar och till de som funderar på att ansöka om ett arbete som helt eller delvis utförs nattetid. Vänsterpartiet vill skjuta till 3 mkr för att nattiska kunna finnas kvar, behovet kartläggas och föräldrar informeras.

Inom förskolan arbetar personalen nära barnen och man blir lätt smittad. Karensavdraget (tidigare karensdagen) i sjukförsäkringen gör att personal som borde vara hemma ändå går till jobbet och därmed riskerar att smitta ännu fler. De som ändå sjukskriver sig förlorar mer i lön än andra personalgrupper. Även i det privata näringslivet har karensavdragets negativa effekter uppmärksammas. Konsultföretaget Wise Group AB kommer att betala ut 80% av lönen även under den första sjukdagen.⁸ Initiativet följs av forskare vid Göteborgs universitet. Vänsterpartiet föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med utbildningsnämnden utreda hur karensavdraget vid sjukdom kan avskaffas för personal i förskolan.

Socialnämnden

Socialnämnden skriver i sitt förslag till mål och budget 2020 (2019-08-27):

”Inom flera av nämndens verksamhetsområden har det skett beslut och förändringar under flera år med effektivare arbetsätt, ökad arbetsinsats, förändrad ambitionsnivå och prioriteringar med en stark styrning att hålla ekonomin i balans. En konsekvens av den styrningen är att vissa verksamheter får stå tillbaka. I analysen kring förslag till driftbudgetjusteringar har förvaltningen använt Kolada som utgångspunkt. Kolada, ger en samlad ingång till nyckeltal om resurser, volymer och kvalitet i kommuners och regioners alla verksamheter. Socialnämnden föreslår följande driftbudgetjusteringar om sammanlagt ca 45 mkr till 2020 utifrån kriterierna i planeringsförutsättningarna:

- Vårdnadsöverflytt 5,1 mkr
- Skärpt reglering (föreskrifter och lagstiftning) av IFO området 12,6 mkr
- Bostadsbrist 13,687 mkr
- Flyktingmottagandet 1,62 mkr
- Spelmissbruk 0,5 mkr
- Högre grad av placeringar på grund av våld i nära relationer 8 mkr
- Översyn arbetsmiljölagstiftning 3,5 mkr.”

⁷ Norrtälje Tidning 24 oktober 2019.

⁸ <https://www.wisegroup.se/halsa/nu-utmanar-vi-karensavdraget/>

Botkyrka kommun har under många år gått i spetsen för arbetet mot våld i nära relationer, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck. Vänsterpartiet vill att socialförvaltningen ges möjlighet att även fortsättningsvis kunna möta behovet. Nämndens ram tillförs 8 mkr.

I majoritetens förslag till budget har endast äskandet om kompensering för det utökade uppdraget gällande spelmissbruk tillgodosetts. Samtidigt åläggs socialnämnden ett effektiviseringsbeting på drygt 10 miljoner kronor. Detta föreslås uppnås genom följande åtgärder:

- Nedskärning av öppna förskolan, IOP-samarbete 1 mkr
- Bostadskvoten från Botkyrkabyggen uppfylls (250 lägenheter/år) 2 mkr
- Gruppinsatser inom öppenvården 1 mkr
- Minskad ambitionsnivå personliga ombud 0,45 mkr
- Införande av avgift för boendestöd 3 mkr
- Bättre samordning daglig verksamhet 0,7 mkr
- Höjda hyror för boende 1,5 mkr
- Borttagen eller minskad ersättning vid vårdnadsöverflyttning 0,5 mkr

Det kan konstateras att merparten av dessa åtgärder inte alls är några effektiviseringar, utan nedskärningar och ambitionsminskningar. Vänsterpartiet motsätter sig särskilt nedskärningen inom öppna förskolan, en värdefull social service som spelar en central roll i det förebyggande sociala arbetet. Vi är också kritiska till planerna på införande av avgift för boendestöd och hyreshöjningar. Nämndens ram tillförs 5,5 mkr för att undvika dessa försämringar.

Avgiften för familjerådgivningen, som drivs tillsammans med Huddinge, är 350 kr per tillfälle. Vi ser verksamheten som en viktig del av det förebyggande sociala arbetet som motverkar framtida missförhållanden och därmed sociala kostnader. Därför vill vi sänka avgiften till 200 kr. Nämnden tillförs 100 tkr som kompensation.

Vidare föreslår Vänsterpartiet att socialnämndens budgetram tillförs ytterligare 8 mkr som allmän budgetförstärkning. Tillskottet disponeras fritt av socialnämnden.

I majoritetsförslaget har 10 mkr avsatts till kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens förfogande för att möta ökade kostnader för försörjningsstöd till följd av den vikande konjunkturen. Vidare har 12 mkr avsatts för att möta kostnader för flyktigmottagande, 0,8 mkr för merkostnader för upprättande av familjecentral samt 2,8 mkr för merkostnader för modulbostäderna för flyktingar. Socialnämnden föreslås få avropa dessa kostnader i särskilda ärenden. Vänsterpartiet har givetvis inget emot att dessa medel avsätts, men menar att de redan i budgeten hade kunnat tillföras socialnämndens ram. Kostnaderna är förvisso svårbedömda, men det gäller också många andra utgiftsposter. För kommunens totala ekonomiska utfall har det ingen betydelse var kostnaderna budgeteras. Vi föreslår dock ingen ändring av budgeten i detta skede.

Vård- och omsorgsnämnden

Nämndens effektiviseringsbeting är 24 393 tkr. Förvaltningen har föreslagit att 7 928 tkr ska läggas ut som en generell besparing som tas från volymuppräkningsdelen. Vänsterpartiet anser inte att denna typ av ”effektivisering” kan ske utan att verksamheten försvagas på ett sätt som drabbar både medarbetare och brukare. Vård- och omsorgsförvaltningens verksamhet har under en följd av år varit underfinansierad. Det har lett till stora underskott och med åtföljande bespa-

ringsåtgärder, vilket i sin tur har hämmat det angelägna utvecklingsarbete som under en tid bedrivits. Ytterligare åtstramningar i detta läge riskerar att få allvarliga konsekvenser och nämndens budgetram höjs för att undvika den planerade generella besparingen.

Vård- och omsorgsförvaltningen har äskat 800 tkr för att anställa en projektledare som skall implementera privatisering av delar av kommunens hemtjänstverksamhet. I förslaget till mål och budget skall denna ytterligare belastning hanteras inom existerande driftram, samtidigt som 10 mkr reserveras i medel till KS/KF:s förfogande för ökade kostnader till följd av denna ”valmöjlighet”, Vänsterpartiet motsätter sig förslaget. Däremot anser vi att det är viktigt att kommunen även fortsättningsvis anställer en demenssjuk-sköterska på minst 75%, till en kostnad av 585 tkr.

Bland de effektiviseringar som föreslås finns en minskning av antalet korttidsplatser inom äldreomsorg, med en besparing på 3 mkr då denna insats ersätts med insatser i hemmet. Det är svårt att se hur sådana insatser skulle kunna både tillgodose behovet på ett tillfredsställande sätt och samtidigt resultera i en så omfattande besparing. Korttidsboende fyller en mycket specifik funktion både för brukare och anhöriga, och vi väljer därför att inte ta med denna åtgärd i vårt budgetförslag. Nämndens ram tillförs 3 mkr samt ytterligare 6 mkr i syfte att mildra besparingskraven.

Totalt tillförs vård- och omsorgsnämnden 17,5 mkr.

Valnämnden

Vänsterpartiet föreslår inga ändringar av valnämndens budgetramar (ingår i kommunstyrelsens ram).

Revisionen

Revisionens budget föreslås räknas upp med beräknad pris- och löneutveckling (106 tkr) till 4 626 tkr. Till skillnad från övriga verksamheter görs ingen volymuppräknning baserad på befolkningstillväxt. Någon omedelbar koppling mellan befolkningsökning och revisionens uppgifter finns inte, men en växande befolkning innebär att den kommunala verksamheten växer och därmed också revisionens granskningsfält. Vi föreslår därför att revisionens driftram tillförs 45 tkr (ungefär motsvarande befolkningsökningen). På sikt bör en promille av de totala verksamhetskostnaderna vara riktpunkt för revisionens budget.

Investeringsplanen

Vänsterpartiet har inga förslag på förändringar av den föreslagna investeringsplanen. Sett till behoven är den antagligen tilltagen i underkant, samtidigt som kommunstyrelsen i sitt förslag till Mål och budget inte förefaller tro att den är fullt ut genomförbar. Upplåningsbehovet de kommande åren har därför beräknats till en lägre nivå än investeringsplanen skulle kräva om den genomförs i sin helhet. Vi menar att ytterligare ansträngningar måste göras för att effektivisera byggandet, bl.a. genom industriellt byggande istället för traditionellt platsbyggande och genom en effektivare kommunal planering. Vi ser det också som avgörande att våra investeringar fullt ut överensstämmer med och understödjer kommunens klimatstrategi bland annat genom att livscykelanalyser används för att styra materialval och produktionsmetoder.